

		โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 1/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION		แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้	
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ				

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้พยาบาลสามารถประเมินความเสี่ยงการเกิดแผลกดทับของผู้ป่วยได้ถูกต้อง
2. เพื่อให้พยาบาลสามารถให้การพยาบาลเพื่อป้องกัน และดูแลแผลกดทับในผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดแผลกดทับได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้พยาบาลสามารถลงบันทึกในแบบประเมินความเสี่ยงการเกิดแผลกดทับและบันทึกทางการพยาบาล (Nurses ' Note) ได้ถูกต้อง

2. ขอบเขต

วิธีปฏิบัติการพยาบาลสำหรับ 12 หอผู้ป่วย ดังต่อไปนี้ พิเศษ21 พิเศษอายุรกรรม พิเศษศัลยกรรม หออภิบาลผู้ป่วยกึ่งวิกฤต อายุรกรรมชาย อายุรกรรมหญิง ศัลยกรรมชาย ศัลยกรรมหญิง ศัลยกรรมกระดูกชาย ศัลยกรรมกระดูกหญิง ICU ศัลยกรรม และ ICU อายุรกรรม

3. นิยามศัพท์

แผลกดทับ หมายถึง การได้รับบาดเจ็บของผิวหนังและ/หรือเนื้อเยื่อใต้ผิวหนังและ/หรือกล้ามเนื้อและกระดูก ซึ่งเป็นผลจากแรงกด หรือแรงกดร่วมกับแรงเสียดทาน (shear) และ/หรือแรงเสียดทาน (friction) ทำให้เนื้อเยื่อบริเวณที่ถูกกดขาดเลือดไปเลี้ยง โดยปกติจะพบบริเวณปุ่มกระดูก

National Pressure Ulcers Advisory Panel ; NPUAP (2007) แบ่งระดับของแผลกดทับเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

Suspected Deep Tissue Injury ผิวหนังสีม่วงคล้ำ/ น้ำตาลแดง หรือผิวหนังพองที่มีเลือดอยู่ข้างใน (blood-filled blister) ยังไม่มีการสูญเสียผิวหนังแต่สันนิษฐานว่ามีการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อส่วนลึก เกิดจากการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากแรงกด / เสียดสี อาจมีอาการปวด/ ตึง / อุ่นหรือเย็นเมื่อเทียบกับบริเวณข้างเคียง

ระดับที่ 1 ผิวหนังบริเวณที่ถูกกดทับจะเป็นรอยแดง ยังไม่มีรอยฉีกขาด แต่สีของผิวหนังจะแตกต่างจากผิวหนังบริเวณรอบๆที่ข้างเคียง เมื่อลดการกดทับ รอยแดงจะไม่หายไปภายใน 30 นาที

ระดับที่ 2 มีการสูญเสียผิวหนังบางส่วนถึงชั้น Dermis ผิวหนังอาจฉีกขาดหรือไม่ฉีกขาด เช่น รอยถลอก เป็นตุ่มพอง อาจมีน้ำเหลืองบริเวณตุ่มน้ำที่แตกออก หรือเป็นแผลตื้นๆ โดยไม่มีเนื้อตาย (slough)

ระดับที่ 3 มีการสูญเสียผิวหนังทั้งหมด เกิดแผลลึกถึงชั้นใต้ผิวหนัง (subcutaneous) ชั้นพังผืด แต่ไม่ถึงชั้นกล้ามเนื้อ เอ็นและกระดูก อาจเป็นหลุมลึกหรือเป็นโพรงใต้ขอบแผล อาจพบ slough แต่ไม่ปกคลุมแผลทั้งหมด

		โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 2/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION		แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้	
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ				

ระดับที่ 4 มีการสูญเสียผิวหนังทั้งหมด มองเห็นชั้นกล้ามเนื้อ กระดูก เอ็นหรือเยื่อหุ้มข้อต่อ พื้นแผลอาจมีเนื้อมตาย (slough) หรือสะเก็ดแข็ง (eschar) ปกคลุมบางส่วน และส่วนใหญ่มีโพรงและช่องใต้ขอบแผล

Unstageable มีการสูญเสียผิวหนังทั้งหมด ซึ่งพื้นแผลถูกปกคลุมทั้งหมดด้วยเนื้อมตายหรือสะเก็ดแข็ง ทำให้ไม่สามารถระบุระดับแผลกดทับที่ถูกต้องได้

คะแนนความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากการประเมินผู้ป่วยตามแบบประเมินBraden scale

ผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ หมายถึง ผู้ป่วยที่มี Braden' score น้อยกว่าหรือเท่ากับ 16 คะแนน (หรือ ≤ 18 คะแนน ในผู้ป่วยที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) นอกจากนี้ ผู้ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่มีโอกาสเกิดแผลกดทับสูง ได้แก่

1. ผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้ตัว/เป็นอัมพาต
2. ผู้ป่วยที่ถูกจำกัดการเคลื่อนไหว/จำกัดกิจกรรม
3. ผู้ป่วยสูงอายุ อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
4. ผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บของระบบประสาทและไขสันหลัง
5. ผู้ป่วยที่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะราดบ่อยครั้ง
6. ผู้ป่วยที่มีภาวะขาดสารอาหาร / มีระดับอัลบูมินในเลือดต่ำกว่าปกติ
7. ผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวที่มีผลต่อการไหลเวียนโลหิต เช่น ภาวะโลหิตจาง เบาหวาน มะเร็ง เอ็ดส์ ความดันโลหิตต่ำ
8. ผู้ป่วยที่ได้รับยา Corticosteroid ในระยะยาว
9. ผู้ป่วยที่ได้รับยาระงับความรู้สึกหลังการผ่าตัดภายใน 72 ชั่วโมง
10. ผู้ป่วยที่มีน้ำหนักตัวมาก
11. ผู้ป่วยที่พักรักษาตัวอยู่ในหอผู้ป่วยวิกฤต
12. ผู้ป่วยที่มีไข้ (อุณหภูมิ $\geq 38^{\circ}\text{C}$)

อัตราการเกิดแผลกดทับ หมายถึง จำนวนแผลกดทับตั้งแต่ระดับที่ 1-4 ที่เกิดขึ้นใหม่หรือแผลกดทับเดิมที่มีลักษณะเลวลง (เพิ่มระดับ) ขณะผู้ป่วยอยู่ในความดูแล เปรียบเทียบกับ จำนวนวันนอนรวมของผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ ในช่วงเวลา 1 เดือน

		โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 3/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION		แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้	
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ				

สูตรคำนวณ

$$\frac{\text{จำนวนการเกิดแผลกดทับใหม่/ลุกลาม(stage 1- 4)ในรอบ 1 เดือน (ครั้ง)} \times 1000}{\text{จำนวนวันนอนรวมของผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ ในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

จำนวนวันนอนของผู้ป่วยที่มีความเสี่ยง หมายถึง ช่วงเวลาที่มีการเฝ้าระวังความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ (Braden Score ≤ 16 คะแนน หรือ ≤ 18 คะแนน ในผู้ป่วยที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป)

4. ขั้นตอนการปฏิบัติ

4.1 การประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ

พยาบาลวิชาชีพประเมินผู้ป่วยรับใหม่หรือรับย้ายทุกรายหรือผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยง โดยใช้แบบประเมินการ เฝ้าระวัง ป้องกันและดูแลแผลกดทับ (FM-NUR-027 rev.03) ภายใน 24 ชั่วโมงแรกรับผู้ป่วย

4.1.1 ในรายที่ Braden score มากกว่า 16 คะแนน (หรือ > 18 คะแนน ในผู้ป่วยที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ประเมินซ้ำเมื่อการรับรู้ ความสามารถในการเคลื่อนไหว และการทำกิจกรรมของผู้ป่วยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวลง หรือประเมินซ้ำทุก 1 สัปดาห์ และบันทึกผลการประเมิน ให้ปฏิบัติตามหลักการดูแลผิวหนังผู้ป่วยทั่วไปในโรงพยาบาล (Universal Skin Care) :

- Cleansing : ใช้สบู่ pH 5.0 – 5.9 ในการทำความสะอาดผิวหนัง ใช้น้ำอุณหภูมิปกติ หลีกเลี่ยงการใช้น้ำอุ่น ในผู้สูงอายุที่มีผิวหนังบาง ฉีกขาดง่ายไม่ควรเช็ดตัวบ่อย และทำความสะอาดผิวหนังด้วยความนุ่มนวล
- Moisturizing : ใช้โลชั่นหรือสารให้ความชุ่มชื้นผิวหนัง
- Protection : ใช้สารที่มีคุณสมบัติเคลือบผิวหนัง เพื่อป้องกันการสัมผัสกับความเปียกชื้น และใช้แผ่นรองซับรองบริเวณที่สัมผัสกับความเปียกชื้น
- (ถ้ามี) เลือกใช้ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน เสื้อผ้าที่ทำจากวัสดุอ่อนนุ่ม

4.1.2 ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยง ให้ประเมินซ้ำทุก 1-3 วัน จนผู้ป่วยกลับบ้าน ย้ายหอ หรือพ้นจากภาวะเสี่ยง

4.2 การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันแผลกดทับ ในผู้ป่วยที่มีความเสี่ยง

4.2.1 การพยาบาลเพื่อลดแรงกดทับและระยะเวลาการกดทับ ดังนี้

4.2.1.1 จัดท่านอนและท่านั่งที่ถูกต้อง โดยจัดให้นอนหงายศีรษะสูง 30 องศา (หนุนหมอน 1 ใบ สูงประมาณ 3 นิ้ว) สลับกับนอนตะแคงลำตัวเอียงทำมุม 30 องศา หรือนอนคว่ำถ้าไม่มีข้อห้าม จัดท่า

		โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 4/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION		แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้	
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ				

นั่งให้ลำตัวตรงหลังพิงพนัก ป้องกันไม่ให้ตัวไหลลง มีที่รองขา และไขหัวเตียงนั่งศีรษะสูงไม่เกิน 60 องศา
ขณะ feed อาหารนาน 1 ชั่วโมง

4.2.1.2 ผู้ป่วยที่เคลื่อนไหวร่างกายได้เอง กระตุ้นให้พลิกตะแคงตัว หรือ โหนตัว ยกกันบ่อยๆ

4.2.1.3 ผู้ป่วยที่เคลื่อนไหวร่างกายเองไม่ได้ หรือได้น้อย พลิกตะแคงตัวทุก 2 ชั่วโมง หรือตามสภาพผิวหนังอย่างถูกวิธี (โดยใช้เทคนิค “ยก จัด ดึง ดู”)

4.2.1.4 ในกรณีนั่งรถเข็นควรกระตุ้นให้เปลี่ยนถ่ายน้ำหนักตัวให้กันลอกจากพื้นทุก 15 – 30 นาที และไม่ควรนั่งรถเข็นติดต่อกันเกิน 6 ชั่วโมง/วัน

4.2.1.5 ใช้อุปกรณ์เสริมเพื่อลดแรงกดให้เหมาะสมกับสภาพผู้ป่วยและบริบทของหน่วยงาน เช่น ใช้ที่นอนฟองน้ำหรือที่นอนลมในผู้ป่วยสูงอายุ/ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยง หมอนหรือเจลรองบริเวณปุ่มกระดูกต่างๆ เบาะรองกันในผู้ป่วยที่นั่งรถเข็น ใช้ “หมอนพอเพียง” เพื่อลดแรงกดบริเวณปุ่มกระดูกและส่วนเล็กๆ ของร่างกาย เช่น หัวไหล่ ใบหู ข้อศอก ข้อมือ ส้นเท้า ในกรณี Braden’ score ด้านการเคลื่อนไหวและการเสียดสี ≤ 2 เป็นต้น

4.2.1.6 ห้ามกดนิ้วบริเวณปุ่มกระดูก

4.2.1.7 เลือกใช้วัสดุปิดแผล (Hydrocolloid หรือ Foam) ปิดบริเวณที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ เช่น ซอกใบหู (จากการกดของเชือกผูก ET ปุ่มกระดูกต่างๆ เป็นต้น

4.2.2 การพยาบาลเพื่อลดแรงเสียดทาน และแรงเฉือน โดยเคลื่อนย้ายหรือเลื่อนผู้ป่วยด้วยการยกตัว แทนการดึงลากผู้ป่วย หรือใช้อุปกรณ์ช่วยในการเคลื่อนย้าย เช่น ผ้ายกตัว Pat slide

4.2.3 การพยาบาลเพื่อป้องกันความเปียกชื้นของผิวหนัง ดังนี้

4.2.3.1 ทำความสะอาดผิวหนังด้วยความนุ่มนวล

4.2.3.2 ทาโลชั่น หรือน้ำมันมะกอกหลังอาบน้ำเพื่อป้องกันผิวแห้ง โดยเฉพาะผู้สูงอายุ

4.2.3.3 ภายหลังการขับถ่ายทุกครั้งทำความสะอาดด้วยสาลีชุบน้ำธรรมดา ซับผิวหนังให้แห้ง และทาเคลือบผิวหนังบริเวณกัน สะโพก และขาหนีบ ด้วยปิโตรเลียมเจล วาสลีน โลชั่นหรือครีมป้องกันการระคายเคืองจากความเปียกชื้น

4.2.3.4 ผ้าปูที่นอนและผ้ารองตัวผู้ป่วยต้องเรียบตึง และแห้งสะอาด

4.2.3.5 ประเมินการขับถ่ายทุก 2 ชั่วโมง

4.2.3.6 ควรใช้ Blue pad รองกันแทนการห่อหุ้มด้วยผ้าอ้อมผู้ใหญ่

4.2.3.7 กรณีผู้ป่วยที่มีภาวะควบคุมการขับถ่ายไม่ได้ (Urinary and fecal incontinence) ควรลดไข้ขาว และปรึกษาแพทย์เพื่อพิจารณาแก้ปัญหาการถ่าย

		โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 5/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION		แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้	
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ				

4.2.4 ประเมินสภาพผิวหนัง โดยสำรวจรอยแดงตามปุ่มกระดูกต่างๆ ทุกครั้งขณะเช็ดตัวหรือพลิกตะแคงตัว และลงบันทึกทุกวันในแบบเฝ้าระวังฯหรือบันทึกทางการพยาบาล เมื่อพบแผลกดทับให้ปฏิบัติตามข้อ 4.3

4.2.5 ประเมินภาวะโภชนาการ โดย

- ประเมินการขาดโปรตีนจากค่า serum albumin (ค่าปกติ ≥ 3.5 g/dL.)
- ประเมินปริมาณการรับประทานอาหารและน้ำดื่ม ในแต่ละวัน
- อาจใช้ Mini Nutritional Assessment (MNA) เพื่อประกอบการปรึกษาแพทย์และโภชนาการ

4.2.6 ส่งต่อข้อมูลผู้ป่วยเกี่ยวกับสภาพของผิวหนัง เมื่อมีการรับ - ส่งเวร หรือย้ายหอผู้ป่วย รวมถึงข้อมูลปัจจัยเสี่ยง และวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันและดูแลแผลกดทับ

4.2.7 ให้คำแนะนำและฝึกทักษะแก่ญาติผู้ดูแล โดยสนับสนุนให้ญาติมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยตั้งแต่อยู่นในโรงพยาบาล ดังต่อไปนี้

- ตรวจสอบลักษณะผิวหนังบริเวณปุ่มกระดูกและบริเวณที่มีการข่วนว่ามีรอยแดง รอยถลอก ตุ่มน้ำหรือไม่ ทุกวัน หลังอาบอาบน้ำเข้า - เย็น
- การดูแลผิวหนังผู้ป่วยที่ถูกวิธี (ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 4.2.3 และ Universal Skin Care)
- การจัดท่าและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยที่ถูกวิธี
- พลิกตะแคงตัวผู้ป่วยทุก 2 ชั่วโมง หรือตามสภาพผิวหนัง
- ไม่ควรรัดเช็นติดต่อกันเกิน 6 ชั่วโมงต่อวันและควรขยับเปลี่ยนท่าทุก 15-30 นาที
- ใช้อุปกรณ์เพื่อลดแรงกดทับ เช่น หมอนหรือฟ้านุ่มๆรองบริเวณปุ่มกระดูกต่างๆ เบาะลมรองนั่ง ที่นอนลม

4.3 การดูแลผู้ป่วยที่มีแผลกดทับตั้งแต่ระดับ 1 ขึ้นไป ปฏิบัติดังนี้

4.3.1 บันทึกการเกิดแผลกดทับ ทุกครั้งที่พบแผลใหม่ และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของแผล (ตั้งแต่เริ่มเกิดรอยแดง/แผลใหญ่ขึ้น/แผลลึกขึ้น/แผลหาย) โดยบันทึกวันเดือนปี ตำแหน่งที่เกิดแผล ระดับและขนาดของแผลกดทับ ลักษณะและปริมาณ exudate ลงในแบบบันทึกการเฝ้าระวังการเกิดแผลกดทับ (หน้า 2) และ/หรือบันทึกทางการพยาบาล (nursing progress note) และ/หรือใบบันทึกส่งต่อข้อมูลการเกิดแผลกดทับ

		โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 6/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION		แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้	
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ				

- แผลระดับ 1   บันทึกรักษาทุกวัน
- แผลระดับ 2   บันทึกรักษาทุก 3 วัน
- แผลระดับ 3-4   บันทึกรักษาทุก 7 วัน

4.3.2 ปฏิบัติตามแนวทางการดูแลแผลกดทับ ดังนี้

แผลระดับที่ 1 หลีกเลี่ยงการกดทับบริเวณที่พบ พลิกตะแคงตัวทุก 2 ชั่วโมง จัดท่าที่ถูกต้อง ดูแลผิวหนังให้แห้งสะอาด

แผลระดับที่ 2 ทำความสะอาดแผลด้วย 0.9% NSS ปิดแผลด้วย gauze หรือวัสดุที่เหมาะสม เช่น transparent dressing, Hydrocolloid dressing

แผลระดับที่ 3 ทำความสะอาดแผล pack ด้วย 0.9% NSS และปิดแผลด้วย gauze วันละ 1-2 ครั้ง หรือปิดแผลด้วยวัสดุที่เหมาะสม เช่น Absorbment, Foam dressing, Hydrofiber , Silver Nanocrystalline, Calcium Alginate โดยทำแผลทุก 3-5 วันหรือตามสภาพของแผล พร้อมทั้งเฝ้าระวัง และป้องกันการติดเชื้อ ถ้าแผลมีเนื้อตาย ประเมินแพทย์เพื่อตัดเนื้อตาย

แผลระดับที่ 4 ดูแลเหมือนระดับ 3 และปรึกษาแพทย์เพื่อการดูแลแผลที่เหมาะสม

4.3.3 ดูแลด้านอาหารเพื่อส่งเสริมการหายของแผล

4.3.3.1 (กรณีไม่มีข้อจำกัด) ดูแลให้ได้รับสารอาหารครบถ้วน และเพียงพอกับความ ต้องการของร่างกาย โดยเสริมอาหารโปรตีนจากไข่ นม และเสริมอาหารที่มีวิตามินซี เช่น ผักสด ผลไม้ หรือ อาหารเสริมสำเร็จรูป

4.3.3.2 ในกรณีที่ผู้ป่วยรับประทานอาหารเองได้น้อย หรือไม่ได้ อาจต้องพิจารณาให้อาหาร ทางสายยาง อาหารเสริม หรือให้สารน้ำและสารอาหารทางหลอดเลือดดำทดแทน ตามแผนการรักษา

4.3.3.3 ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับน้ำวันละ 2000 - 3000 cc. ในรายที่ไม่มีข้อจำกัด

4.3.3.4 กรณีให้อาหารทางสายยาง ควรกำหนดสูตรอาหารโปรตีนสูง เพิ่มไข่ขาว

4.3.4 ส่งต่อข้อมูล

- ส่งเวรเกี่ยวกับระดับและขนาดแผล ตำแหน่ง ลักษณะและปริมาณ exudates และ วิธีการทำแผล
- ติดตามการหายของแผล โดยลงบันทึกในใบบันทึกส่งต่อข้อมูลการเกิดแผลกดทับ

4.3.5 แผนการจำหน่ายผู้ป่วยและการดูแลต่อเนื่อง

- เมื่อผู้ป่วยจำหน่ายและยังคงมีแผลกดทับ ให้สรุปการเกิดแผลกดทับและบันทึกใน แบบประเมินเฝ้าระวัง

โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 7/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION	แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ		

- ประเมินความพร้อมของญาติก่อนจำหน่าย ให้คำแนะนำ สอน สาธิตวิธีการดูแลแผล แก่ญาติ การจัดเตรียม/จัดหาอุปกรณ์ลดแรงกด
- เขียนใบส่งต่อการดูแลและส่งต่อไปยังสถานบริการใกล้บ้านผู้ป่วยเพื่อการติดตาม เยี่ยมบ้าน (ประสานกลุ่มงานอนามัยชุมชน)

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลแผลกดทับ

4.4.1 เมื่อผู้ป่วยจำหน่ายหรือย้ายออกจากหอผู้ป่วย ให้เก็บแบบประเมินการเฝ้าระวัง ป้องกัน และดูแลแผลกดทับ (FM-NUR-027 rev.03) แยกใส่แฟ้มไว้

4.4.2 ลงข้อมูลรายละเอียดของผู้ป่วยที่เกิดแผลกดทับลงในแบบรายงานการเกิดแผลกดทับ (ของรอบเดือนนั้น)

4.4.3 หากยังมีผู้ป่วยที่อยู่ในความดูแลและยังต้องเฝ้าระวังการเกิดแผลกดทับต่อ ให้ตัดยอด การเฝ้าระวังทุกสิ้นเดือน

4.4.4 ส่งแบบรายงานการเกิดแผลกดทับ ไปยังผู้รับผิดชอบ ภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป

หมายเหตุ ข้อห้ามในการปฏิบัติ

1. การนวด หรือใช้โคมไฟส่องบริเวณผิวหนังที่มีรอยแดง เพราะจะทำให้ผิวหนังถูกทำลายเพิ่มขึ้น
2. การใช้สบู่น้ำยาที่มีความเข้มข้นสูงหรือฟอกผิวหนัง
3. ใช้หวั่นยาง หรือถุงมือน้ำรองบริเวณที่มีการกดทับ

		โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 8/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION		แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้	
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ				

5. เอกสารอ้างอิง

- ปองหทัย พุ่มระย้า. 2546. ผลของการพยาบาลตามแนวปฏิบัติการพยาบาลต่อการป้องกันการเกิดแผลกดทับในผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูก. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ แผนก ช บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- มาลี สนิทเชตริน. 2540. คู่มือปฏิบัติการพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 14 กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยุวดี เกตุสัมพันธ์ และคณะ. 2552. การดูแลแผลกดทับ: ศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาล. กรุงเทพฯ : บริษัทเอฟเฟกต์สตูดิโอ.
- สมจิต หนูเจริญกุล. 2540. การพยาบาลอายุรศาสตร์. เล่มที่ 1 กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักการพยาบาล กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. 2547. ตัวชี้วัดคุณภาพการพยาบาลในโรงพยาบาล. กรุงเทพฯ.
- Bergstrom, N., Braden, B., Boynton, P., & Bruch, S. (1995). Using a research-based assessment scale in clinical practice. Nursing Clinics of North America, 30(3), 539-51.
- Braden, B. & Bergstrom, N. (2000). A conceptual schema for the study of the etiology of pressure sores. Rehabilitation Nursing, 25(3), 105-109.
- Brenza, D.M., Karg, P.E., Geyer, M.J., Kelsey, S., & Trefler, E. (2001). The relationship between pressure ulcer incidence and buttock - seat cushion interface pressure in at-risk elderly wheelchair users. Archive of Physical Medicine & Rehabilitation, 82, 529-533.
- Defloor, T. (2000). The effect of position and mattress on interface pressure. Applied Nursing Research, 13(1), 2-11.
- Defloor, T. & Grypdonck, M. (1999). Sitting posture and prevention of pressure ulcers. Applied Nursing Research, 12(3), 136-142.
- Gaeber, S.L., Rintala, D.H., Holmes, S.A., Rodriguez, G.P., & Friedman, J. (2002). A structured educational model to improve pressure ulcer prevention knowledge in veterans with spinal cord dysfunction. Journal of Rehabilitation Research and Development, 39(5), 575-588.

โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ CHAROENKRUNG PRACHARAK HOSPITAL	รหัสเอกสาร WI-NUR-01-01	หน้า 9/9
วิธีปฏิบัติ WORK INSTRUCTION	แก้ไขครั้งที่ 01	วันที่บังคับใช้
เรื่อง การป้องกันและดูแลแผลกดทับ		

Halfens, R.J.G., Bours, G.J.J.W., & Ast, W.V. (2001). Relevance of the diagnosis stage 1 pressure ulcers: An empirical study of the clinical course of stage 1 ulcers in acute care and long term care hospital populations. Journal of Clinical Nursing, 10, 748-757.

Hung, D. (2011). เอกสารประกอบการอบรม เรื่อง “Pressure Ulcer Prevention and Management” วันที่ 13 กรกฎาคม 2554 โรงพยาบาลตากสิน.

6. ภาคผนวก

ขั้นตอนปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันและดูแลแผลกดทับ (Flow chart)
 แบบประเมินการเฝ้าระวัง ป้องกันและดูแลแผลกดทับ (FM-NUR-027 rev.03)
 แบบรายงานการเกิดแผลกดทับ (FM-NUR-082 rev.01)
 ใบบันทึกส่งต่อข้อมูลการเกิดแผลกดทับ
 แบบประเมินภาวะโภชนาการ : Mini Nutritional Assessment (MNA)
 เอกสารความรู้เรื่องการดูแลแผลกดทับและการป้องกันการเกิดแผลกดทับ
 Braden Scale (ภาคภาษาอังกฤษ)
 ภาพแสดงแผลกดทับ 6 ลักษณะ